

Cuprins

Abrevieri	23
Cuvânt-înainte	25
Capitolul I. Noțiuni introductive	27
§1. Precizări prealabile	27
§2. Ce sunt legea penală și dreptul penal?	27
2.1. Legea penală	27
2.2. Dreptul penal	28
§3. Ce este dreptul penal al afacerilor?	29
§4. Categoriile de legi penale	31
§5. Ce este norma penală (dispoziția cu caracter penal)?	32
§6. Ce este infracțiunea?	33
6.1. Definiția generală	33
6.2. Prevederea în legea penală	33
6.3. Vinovăția	34
6.4. Caracterul nejustificat	34
6.5. Caracterul imputabil	34
§7. Tentativa	35
§8. Săvârșirea mai multor infracțiuni (pluralitatea de infracțiuni) de către aceeași persoană	35
8.1. Precizări prealabile	35
8.2. Concursul de infracțiuni	35
8.2.1. Noțiune	35
8.2.2. Sancționarea concursului de infracțiuni	36
8.3. Recidiva	38
8.3.1. Noțiune	38
8.3.2. Recidiva în cazul persoanei fizice	38
8.3.3. Recidiva în cazul persoanei juridice	40
8.4. Pluralitatea intermediară	40
§9. Săvârșirea infracțiunii de către mai multe persoane (pluralitatea de infractori)	40
9.1. Precizări introductive	40
9.2. Formele pluralității de infractori	41
9.3. Autorul	41
9.4. Coautorii	42
9.5. Instigatorul	42
9.6. Complicele	42
9.7. Participația penală improprie	43
9.8. Tratamentul penal al participației penale	43
9.8.1. Sancționarea participației proprii	43
9.8.2. Sancționarea participației improprii	43
§10. Unele aspecte privind caracteristicile și etimologia criminalității din domeniul afacerilor	44
10.1. Precizări prealabile	44

10.2. Particularități ale infracțiunilor din domeniul afacerilor.....	44
10.3. Cauzele criminalității din domeniul afacerilor.....	46
§11. Consecințele produse de infracțiunile din domeniul afacerilor	47
§12. Persoanele implicate în săvârșirea infracțiunilor din domeniul afacerilor și reacția societății față de acestea	48
§13. Ce norme penale prezintă interes pentru <i>domeniul afacerilor</i> ?.....	48

Capitolul al II-lea. Răspunderea penală a întreprinzătorului pentru infracțiuni comise în legătură cu încălcarea unor dispoziții privind societățile

reglementate de Legea nr. 31/1990	50
§1. Aspecte introductive	50
§2. Prezentarea și explicarea infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 31/1990	54
2.1. Infracțiunile prevăzute în art. 271	54
2.1.1. Conținutul textului legal și aspecte comune	54
2.1.2. Explicații privind infracțiunile prevăzute în art. 271	54
2.2. Infracțiunile prevăzute în art. 272	57
2.2.1. Conținutul textului legal și aspecte comune	57
2.2.2. Explicații privind infracțiunile prevăzute în art. 272	57
2.3. Infracțiunile prevăzute în art. 272 ¹	65
2.3.1. Conținutul textului legal și aspecte comune	65
2.3.2. Explicații privind infracțiunile prevăzute în art. 272 ¹	65
2.4. Infracțiunile prevăzute în art. 273	67
2.4.1. Conținutul textului legal și aspecte comune	67
2.4.2. Explicații privind infracțiunile prevăzute în art. 273	68
2.5. Infracțiunile prevăzute în art. 274	73
2.5.1. Conținutul textului legal și aspecte comune	73
2.5.2. Explicații privind infracțiunile prevăzute în art. 274	73
2.6. Infracțiunile prevăzute în art. 275	76
2.6.1. Conținutul textului legal și aspecte comune	76
2.6.2. Explicații privind infracțiunile prevăzute în art. 275	76
2.7. Infracțiunea prevăzută în art. 276	78
2.8. Infracțiunile prevăzute în art. 277	79
2.8.1. Conținutul textului legal și aspecte comune	79
2.8.2. Explicații privind infracțiunile prevăzute în art. 277	79
2.9. Infracțiunile prevăzute în art. 278	80
2.9.1. Conținutul textului legal și aspecte comune	80
2.9.2. Explicații privind infracțiunile prevăzute în art. 278	81
2.10. Infracțiunile prevăzute în art. 279	81
2.10.1. Conținutul textului legal și aspecte comune	81
2.10.2. Explicații privind infracțiunile prevăzute în art. 279	82
2.11. Infracțiunea prevăzută în art. 280 ¹	83
2.12. Infracțiunea prevăzută în art. 280 ³	85
2.13. Dispoziții comune.....	86

Capitolul al III-lea. Răspunderea penală a întreprinzătorului pentru infracțiuni comise în legătură cu nerespectarea obligațiilor fiscale, financiare, vamale ori privind circulația bunurilor

Secțiunea I. Evaziunea fiscală	87
§1. Aspecte introductive	87
§2. Principiile prelevării sau impunerii fiscale.....	88

§3. Cum delimităm evaziunea fiscală de optimizarea fiscală (evaziunea fiscală legală)	88
§4. Alte clasificări ale evaziunii fiscale	91
Subsecțiunea 1. Infracriuniile prevăzute în Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale	92
§1. Aspecte introductive	92
§2. Analiza infracriuniilor prevăzute în Legea nr. 241/2005	93
2.1. Refuzul refacerii documentelor de evidență contabilă distruse – art. 3	93
2.1.1. Conținutul textului incriminator	93
2.1.2. Analiza infracriunii	93
2.2. Refuzul prezentării documentelor legale sau a bunurilor din patrimoniu – art. 4	96
2.2.1. Conținutul textului incriminator	96
2.2.2. Analiza condițiilor infracriunii	96
2.3. Împiedicarea efectuării verificărilor – art. 5	99
2.3.1. Conținutul textului incriminator	99
2.3.2. Analiza infracriunii	99
2.4. Stopajul la sursă – art. 6	101
2.4.1. Conținutul textului incriminator	101
2.4.2. Analiza infracriunii	101
2.5. Operațiuni cu imprimare tipizate – art. 7	101
2.5.1. Conținutul textului incriminator	101
2.5.2. Analiza infracriuniilor	102
2.6. Obținerea nelegală a unor sume de la bugetul general consolidat – art. 8	102
2.6.1. Conținutul textului incriminator	102
2.6.2. Analiza infracriunii	102
2.7. Infracriuniile de evaziune fiscală – art. 9	103
2.7.1. Conținutul textului incriminator	103
2.7.2. Analiza infracriuniilor de evaziune fiscală	104
2.8. Reducerea limitelor pedepsei	109
2.8.1. Conținutul textului legal	109
2.8.2. Analiza cauzei de reducere a limitelor pedepsei	110
2.9. Alte aspecte	110
2.9.1. Luarea măsurilor asigurătorii	110
2.9.2. Incapacități	110
Secțiunea a II-a. Contrabanda și alte infracriuni vamale	110
§1. Aspecte introductive privind infracriuniile vamale	110
§2. Analiza infracriuniilor vamale	111
2.1. Contrabanda simplă	111
2.1.1. Conținutul textului incriminator	111
2.1.2. Prezentarea infracriunii	112
2.2. Contrabanda calificată	113
2.2.1. Conținutul textului incriminator	113
2.2.2. Prezentarea infracriunii	113
2.3. Folosirea de acte nereale	114
2.3.1. Conținutul textului incriminator	114
2.3.2. Prezentarea infracriunii	114
2.4. Folosirea de acte falsificate	114
2.4.1. Conținutul textului incriminator	114
2.4.2. Prezentarea infracriunii	115

Secțiunea a III-a. Spălarea banilor	115
§1. Precizări introductive.....	115
§2. Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor.....	117
§3. Analiza infracțiunii.....	118
3.1. Conținutul textului incriminator.....	118
3.2. Prezentarea infracțiunii.....	118
Capitolul al IV-lea. Răspunderea penală a întreprinzătorului pentru comiterea unor infracțiuni de corupție, asimilate faptelor de corupție, de serviciu și contra intereselor financiare ale Uniunii Europene	127
Secțiunea I. Aspecte introductive	127
Secțiunea a II-a. Prezentarea și explicarea infracțiunilor de corupție prevăzute în Codul penal	128
§1. Infracțiunea de luare de mită prevăzută în art. 289 C. pen.	128
1.1. Conținutul textului legal.....	128
1.2. Explicații privind infracțiunea de luare de mită prevăzută în art. 289 C. pen.	128
§2. Infracțiunea de dare de mită prevăzută în art. 290 C. pen.	132
2.1. Conținutul textului legal.....	132
2.2. Explicații privind infracțiunea de dare de mită prevăzută în art. 290 C. pen.	132
§3. Infracțiunea de trafic de influență prevăzută în art. 291 C. pen.....	133
3.1. Conținutul textului legal.....	133
3.2. Explicații privind infracțiunea de trafic de influență prevăzută în art. 291 C. pen.	134
§4. Infracțiunea de cumpărare de influență prevăzută în art. 292 C. pen.	135
4.1. Conținutul textului legal.....	135
4.2. Explicații privind infracțiunea de cumpărare de influență prevăzută în art. 292 C. pen.	135
Secțiunea a III-a. Prezentarea și explicarea infracțiunilor de corupție și asimilate corupției prevăzute în Legea nr. 78/2000	136
§1. Explicații generale.....	136
§2. Infracțiunile prevăzute în art. 10 din Legea nr. 78/2000.....	137
2.1. Conținutul textului legal și aspecte comune.....	137
2.2. Explicații privind infracțiunile prevăzute în art. 10 din Legea nr. 78/2000....	137
§3. Infracțiunea prevăzută în art. 11 din Legea nr. 78/2000.....	140
3.1. Conținutul textului legal.....	140
3.2. Explicații privind infracțiunea prevăzută în art. 11 din Legea nr. 78/2000 ...	141
§4. Infracțiunile prevăzute în art. 12 din Legea nr. 78/2000.....	141
4.1. Conținutul textului legal și aspecte comune.....	141
4.2. Explicații privind infracțiunile prevăzute în art. 12 din Legea nr. 78/2000....	142
§5. Infracțiunea prevăzută în art. 13 din Legea nr. 78/2000.....	143
5.1. Conținutul textului legal.....	143
5.2. Explicații privind infracțiunea prevăzută în art. 13 din Legea nr. 78/2000 ...	143
§6. Variante agravate ale unor infracțiuni definite de art. 13 ¹ și art. 13 ² din Legea nr. 78/2000.....	144
6.1. Varianta agravată a infracțiunii de șantaj definite de art. 13 ¹ din Legea nr. 78/2000.....	144
6.1.1. Conținutul textului legal.....	144
6.1.2. Explicarea elementelor de agravare.....	144

6.2. Varianta agravată a infracțiunilor de abuz în serviciu și de uzurpare a funcției definite de art. 13 ² din Legea nr. 78/2000	145
6.2.1. Conținutul textului legal.....	145
„În cazul infracțiunilor de abuz în serviciu sau de uzurpare a funcției, dacă funcționarul public a obținut pentru sine ori pentru altul un folos necuvenit, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu o treime”.....	145
6.2.2. Explicarea elementelor de agravare	145
Secțiunea a IV-a. Infracțiuni împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene	145
§1. Aspecte generale privitoare la infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene	145
§2. Infracțiunea prevăzută de art. 18 ¹ din Legea nr. 78/2000 – obținerea ilegală de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei	148
2.1. Conținutul textului legal și aspecte comune	148
2.1.1. Explicații privind bugetul Uniunii Europene.....	148
2.1.2. Cine poate comite infracțiunea?	152
2.2. Cum se poate comite infracțiunea?.....	153
2.2.1. Frauda și politica agricolă comună	153
2.2.2. Frauda și fondurile structurale	160
2.2.3. Frauda și Fondul de Dezvoltare.....	163
2.2.4. Frauda și fondurile de preaderare	165
2.2.5. Frauda internă (funcționari ai Uniunii Europene).....	168
2.3. Ce urmare trebuie să producă săvârșirea faptei?	169
2.4. Cu ce formă de vinovăție se săvârșește fapta?	170
2.5. Tentativa și consumarea	170
2.6. Legătura cu alte infracțiuni	171
§3. Infracțiunea prevăzută de art. 18 ² din Legea nr. 78/2000 – deturnarea fondurilor sau a foloaselor legal obținute	172
3.1. Conținutul textului legal și aspecte comune	172
3.1.1. Ce valoare este vătămată prin săvârșirea faptei?	172
3.1.2. Cine poate săvârși infracțiunea?	173
3.2. Cum se poate săvârși infracțiunea?	174
3.3. Ce urmare trebuie să producă săvârșirea faptei?	178
3.4. Cu ce formă de vinovăție se săvârșește această faptă?.....	179
3.5. Tentativa și consumarea	179
3.6. Legătura cu alte infracțiuni	179
§4. Infracțiunea prevăzută de art. 18 ³ din Legea nr. 78/2000 – diminuarea ilegală a resurselor din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei	180
4.1. Conținutul textului legal și aspecte comune	180
4.1.1. Care este valoarea socială vătămată prin săvârșirea faptei?	181
4.1.2. Cine poate săvârși fapta?	183
4.2. Cum se poate săvârși infracțiunea?	183
4.2.1. Frauda în domeniul tarifelor preferențiale.....	184
4.2.2. Frauda în domeniul taxelor antidumping	186
4.2.3. Frauda și regimul de tranzit vamal.....	187
4.2.4. Contrabanda	188
4.2.5. Frauda în materie de TVA	189
4.3. Care este urmarea săvârșirii faptei?	191
4.4. Cu ce formă de vinovăție se săvârșește fapta?	191

4.5. Tentativa și consumarea.....	191
4.6. Legătura cu alte infracțiuni.....	192
§5. Infracțiunea prevăzută de art. 18 ⁵ din Legea nr. 78/2000 – neglijența care are ca urmare săvârșirea unei infracțiuni afectând interesele financiare ale Uniunii Europene.....	195
5.1. Conținutul textului legal și aspecte comune.....	195
5.1.1. Cine poate săvârși fapta?	195
5.2. Cum se poate săvârși infracțiunea?	196
5.3. Care este urmarea săvârșirii faptei?.....	197
5.4. Cu ce formă de vinovăție se săvârșește infracțiunea?	197
Secțiunea a V-a. Prezentarea și explicarea infracțiunilor de serviciu prevăzute de Codul penal	198
§1. Infracțiunea de delapidare prevăzută în art. 295 C. pen.	198
1.1. Conținutul textului legal.....	198
1.2. Explicații privind infracțiunea de delapidare prevăzută în art. 295 C. pen.	198
§2. Infracțiunea de purtare abuzivă prevăzută în art. 296 C. pen.	200
2.1. Conținutul textului legal.....	200
2.2. Explicații privind infracțiunea de purtare abuzivă prevăzută în art. 296 C. pen.	200
§3. Infracțiunea de abuz în serviciu prevăzută în art. 297 C. pen.	200
3.1. Conținutul textului legal.....	200
3.2. Explicații privind infracțiunea de abuz în serviciu prevăzută în art. 297 C. pen.	201
§4. Infracțiunea de neglijență în serviciu prevăzută în art. 298 C. pen.	202
4.1. Conținutul textului legal.....	202
4.2. Explicații privind infracțiunea de neglijență în serviciu prevăzută în art. 298 C. pen.	202
§5. Infracțiunea de folosire abuzivă a funcției în scop sexual prevăzută în art. 299 C. pen.	203
5.1. Conținutul textului legal.....	203
5.2. Explicații privind infracțiunea de folosire abuzivă a funcției în scop sexual prevăzută în art. 299 C. pen.	203
§6. Infracțiunea de uzurpare a funcției prevăzută în art. 300 C. pen.	204
6.1. Conținutul textului legal.....	204
6.2. Explicații privind infracțiunea de uzurpare a funcției prevăzută în art. 300 C. pen.	204
§7. Infracțiunea de folosire a funcției pentru favorizarea unor persoane prevăzută în art. 301 C. pen.	205
7.1. Conținutul textului legal.....	205
7.2. Explicații privind infracțiunea de conflict de interese prevăzută în art. 301 C. pen.	205
§8. Infracțiunea de violare a secretului corespondenței prevăzută în art. 302 C. pen.	206
8.1. Conținutul textului legal.....	206
8.2. Explicații privind infracțiunea de violare a secretului corespondenței prevăzută în art. 302 C. pen.	207
§9. Infracțiunea de divulgare a informațiilor secrete de stat prevăzută în art. 303 C. pen.	209
9.1. Conținutul textului legal.....	209

9.2. Explicații privind infracțiunea de divulgare a informațiilor secrete de stat prevăzută în art. 303 C. pen.	209
§10. Infracțiunea de divulgare a informațiilor secrete de serviciu sau nepublice prevăzută în art. 304 C. pen.	210
10.1. Conținutul textului legal	210
10.2. Explicații privind infracțiunea de divulgare a informațiilor secrete de serviciu sau nepublice prevăzută în art. 304 C. pen.	211
§11. Infracțiunea de neglijență în păstrarea informațiilor prevăzută în art. 305 C. pen.	212
11.1. Conținutul textului legal	212
11.2. Explicații privind infracțiunea de neglijență în păstrarea informațiilor prevăzută în art. 305 C. pen.	212
§12. Infracțiunea de obținere ilegală de fonduri prevăzută în art. 306 C. pen.	213
12.1. Conținutul textului legal	213
12.2. Explicații privind infracțiunea de obținere ilegală de fonduri prevăzută în art. 306 C. pen.	213
§13. Infracțiunea de deturnare de fonduri prevăzută în art. 307 C. pen.	215
13.1. Conținutul textului legal	215
13.2. Explicații privind infracțiunea de deturnare de fonduri prevăzută în art. 307 C. pen.	215

Capitolul al V-lea. Răspunderea penală și civilă a întreprinzătorului pentru infracțiuni comise prin nesocotirea încrederii	216
Secțiunea I. Răspunderea penală	216
§1. Aspecte introductive	216
§2. Analiza unor infracțiuni contra patrimoniului	217
2.1. Abuzul de încredere	217
2.1.1. Conținutul textului incriminator	217
2.1.2. Analiza infracțiunii	217
2.2. Abuzul de încredere prin fraudarea creditorilor	219
2.2.1. Conținutul textului incriminator	219
2.2.2. Analiza infracțiunii	219
2.3. Bancruta simplă	221
2.3.1. Conținutul textului incriminator	221
2.3.2. Analiza infracțiunii	221
2.4. Bancruta frauduloasă	222
2.4.1. Conținutul textului incriminator	222
2.4.2. Analiza infracțiunii	222
2.5. Gestiunea frauduloasă	229
2.5.1. Conținutul textului incriminator	229
2.5.2. Analiza infracțiunii	229
2.6. Înșușirea bunului găsit sau ajuns din eroare la făptuitor	229
2.6.1. Conținutul textului incriminator	229
2.6.2. Analiza infracțiunii	230
2.7. Înșelăciunea	230
2.7.1. Conținutul textului incriminator	230
2.7.2. Analiza infracțiunii	230
2.8. Înșelăciunea privind asigurările	233
2.8.1. Conținutul textului incriminator	233
2.8.2. Analiza infracțiunii	233

2.9. Deturnarea licitațiilor publice.....	233
2.9.1. Conținutul textului incriminator.....	233
2.9.2. Analiza infracțiunii.....	233
Secțiunea a II-a. Anularea actelor frauduloase și răspunderea civilă pentru cauzarea insolvenței.....	234
§1. Anularea actelor frauduloase în cazul profesioniștilor supuși procedurilor prevăzute de Legea nr. 85/2014.....	234
1.1. Dispozițiile legale incidente.....	234
1.2. Perioada suspectă.....	235
1.3. Constituționalitatea dispozițiilor ce reglementează posibilitatea anulării actelor încheiate în perioada suspectă.....	235
1.4. Ce acte juridice intră sub incidența art. 117 din Legea nr. 85/2014.....	236
1.5. Condițiile acțiunii în anularea actelor frauduloase, în conformitate cu dispozițiile art. 117 alin. (1).....	236
1.5.1. Titularul acțiunii.....	236
1.5.2. Caracterul fraudulos al actului.....	237
1.5.3. Prejudicierea din punct de vedere material a creditorilor.....	238
1.5.4. Actul ce formează obiectul acțiunii în anulare să fie încheiat în cei 2 ani anteriori deschiderii procedurii insolvenței.....	238
1.5.5. Termenul de introducere a acțiunii.....	239
1.6. Condițiile acțiunii în anularea actelor frauduloase în conformitate cu dispozițiile art. 117 alin. (2) și (4) și prezentarea cazurilor de anulare.....	239
1.6.1. Natura juridică a acțiunii prevăzute în art. 117 alin. (2) și (4).....	239
1.6.2. Condițiile de exercitare a acțiunii.....	239
1.6.3. Excepții de la incidența art. 117 alin. (2).....	239
1.6.4. Analiza actelor enumerate limitativ de art. 117 alin. (2) și (4) din Legea nr. 85/2014.....	239
1.6.5. Excluderea cazurilor prevăzute în art. 117 alin. (2) lit. d)-f) de sub incidența acțiunii în anulare.....	246
1.6.6. Actele prevăzute de art. 117 alin. (4) din Legea nr. 85/2014.....	246
1.7. Reflectarea acțiunii în anularea actelor frauduloase în practica judiciară....	248
§2. Acțiunea în anularea actelor frauduloase.....	248
2.1. Dispozițiile legale incidente.....	248
2.2. Termenul în care poate fi introdusă acțiunea pentru anularea actelor frauduloase.....	249
2.3. Promovarea acțiunii în anulare de către comitetul creditorilor și creditorii ...	249
2.3.1. Precizări introductive.....	249
2.3.2. Ce durată are termenul de prescripție extinctivă a acțiunii formulate de comitetul creditorilor?.....	249
2.3.3. Introducerea acțiunii în anularea actelor frauduloase de către creditorul care deține peste 50% din creanțe.....	250
2.3.4. Efectele renunțării practicianului în insolvență la continuarea acțiunii în anulare introduse.....	250
2.3.5. Suspendarea și întreruperea termenului de prescripție.....	250
§3. Răspunderea persoanelor care au determinat starea de insolvență.....	251
3.1. Dispozițiile legale incidente.....	251
3.2. Aspecte introductive.....	252
3.3. Persoanele care răspund civil în temeiul art. 169 din Legea nr. 85/2014....	253
3.3.1. Sfera persoanelor vizate de lege.....	253
3.3.2. Persoanele excluse de la aplicarea art. 169 din Legea nr. 85/2014....	254

3.3.3. Solidaritatea pasivă a persoanelor care au contribuit la starea de insolvență a debitorului	254
3.4. Condițiile răspunderii prevăzute de art. 169 din Legea nr. 85/2014	255
3.4.1. Prezentarea condițiilor	255
3.4.2. Săvârșirea unei fapte ilicite	256
3.4.2.1. Analiza faptelor ilicite prevăzute de lege	256
3.4.2.2. Cauze exoneratoare de răspundere	262
3.4.3. Prejudiciul	262
3.4.4. Legătura de cauzalitate	264
3.4.5. Vinovăția	265
3.4.5.1. Noțiuni	265
3.4.5.2. Cauze care exclud vinovăția	266
3.4.5.3. Caracterul solidar al răspunderii prevăzute de art. 169	266
§4. Raportul dintre răspunderea civilă și cea penală	266
4.1. Principii	266
4.2. Aplicarea și interpretarea art. 75 din Legea nr. 85/2014 în contextul infracțiunii de bancrută frauduloasă	268
4.3. Legitimarea procesuală activă	269
§5. Câteva aspecte privind insolvența persoanelor fizice	270
5.1. Scopul și principiile reglementării	270
5.1.1. Scopul legii	270
5.1.2. Principiile reglementării	270
5.2. Persoanele care pot beneficia de procedurile prevăzute în Legea nr. 151/2015	271
5.3. Formele procedurilor și dreptul de inițiere	272

Capitolul al VI-lea. Răspunderea penală a întreprinzătorului pentru infracțiuni informatice, comise prin mijloace de plată electronice	273
§1. Aspecte introductive privind infracțiunile informatice sau comise prin mijloace de plată electronice	273
§2. Prezentarea și explicarea infracțiunilor de fraudă comise prin sisteme informatice și mijloace de plată electronice	274
2.1. Infracțiunea de fraudă informatică prevăzută în art. 249 C. pen.	274
2.1.1. Conținutul textului legal	274
2.1.2. Explicații privind infracțiunea de fraudă informatică	275
2.1.3. Frauda informatică în raport cu alte infracțiuni	276
2.2. Infracțiunea de efectuare de operațiuni financiare în mod fraudulos prevăzută în art. 250 C. pen.	277
2.2.1. Conținutul textului legal	277
2.2.2. Explicații privind infracțiunea de efectuare de operațiuni financiare în mod fraudulos	277
2.3. Infracțiunea de acceptare a operațiunilor financiare efectuate în mod fraudulos prevăzută în art. 251 C. pen.	279
2.3.1. Conținutul textului legal	279
2.3.2. Explicații privind infracțiunea de acceptare a operațiunilor financiare efectuate în mod fraudulos	279
§3. Prezentarea și explicarea infracțiunilor contra siguranței și integrității sistemelor și datelor informatice	280
3.1. Infracțiunea de accesare ilegală a unui sistem informatic prevăzută de art. 360 C. pen.	280
3.1.1. Conținutul textului legal	280

3.1.2. Explicații privind infracțiunea prevăzută de art. 360 C. pen.	280
3.2. Infracțiunea de interceptare ilegală a unei transmisii de date informatică prevăzută de art. 361 C. pen.	282
3.2.1. Conținutul textului legal	282
3.2.2. Explicații privind infracțiunea prevăzută de art. 361 C. pen.	282
3.3. Infracțiunea de alterare a integrității datelor informatice prevăzută de art. 362 C. pen.	285
3.3.1. Conținutul textului legal	285
3.3.2. Explicații privind infracțiunea prevăzută de art. 362 C. pen.	285
3.4. Infracțiunea de perturbare a funcționării sistemelor informatice prevăzută de art. 363 C. pen.	285
3.4.1. Conținutul textului legal	285
3.4.2. Explicații privind infracțiunea prevăzută de art. 363 C. pen.	285
3.5. Infracțiunea de transfer neautorizat de date informatice prevăzută de art. 364 C. pen.	286
3.5.1. Conținutul textului legal	286
3.5.2. Explicații privind infracțiunea prevăzută de art. 364 C. pen.	287
3.6. Infracțiuni privind operațiunile ilegale cu dispozitive sau programe informatică prevăzute de art. 365 C. pen.	287
3.6.1. Conținutul textului legal	287
3.6.2. Explicații privind infracțiunea prevăzută de art. 365 C. pen.	287

Capitolul al VII-lea. Răspunderea penală a întreprinzătorului pentru infracțiuni de fals

§1. Aspecte introductive	289
§2. Prezentarea și explicarea infracțiunilor de fals	289
2.1. Infracțiunea de falsificare de monedă prevăzută în art. 310 C. pen.	289
2.1.1. Conținutul textului legal	289
2.1.2. Explicații privind infracțiunea de falsificare de monedă prevăzută în art. 310 C. pen.	289
2.2. Infracțiunea de falsificare de titluri de credit sau instrumente de plată prevăzută în art. 311 C. pen.	290
2.2.1. Conținutul textului legal	290
2.2.2. Explicații privind infracțiunea de falsificare de titluri de credit sau instrumente de plată prevăzută în art. 311 C. pen.	290
2.3. Infracțiunea de falsificare de timbre sau efecte poștale prevăzută în art. 312 C. pen.	292
2.3.1. Conținutul textului legal	292
2.3.2. Explicații privind infracțiunea de falsificare de timbre sau efecte poștale prevăzută în art. 312 C. pen.	293
2.4. Infracțiunea de punere în circulație de valori falsificate prevăzută în art. 313 C. pen.	293
2.4.1. Conținutul textului legal	293
2.4.2. Explicații privind infracțiunea de punere în circulație de valori falsificate prevăzută în art. 313 C. pen.	294
2.5. Infracțiunea de deținere de instrumente în vederea falsificării de valori prevăzută în art. 314 C. pen.	295
2.5.1. Conținutul textului legal	295
2.5.2. Explicații privind infracțiunea de deținere de instrumente în vederea falsificării de valori prevăzută în art. 314 C. pen.	295

2.6. Infracțiunea de emiteră frauduloasă de monedă prevăzută în art. 315 C. pen.....	295
2.6.1. Conținutul textului legal.....	295
2.6.2. Explicații privind infracțiunea de emiteră frauduloasă de monedă prevăzută în art. 315 C. pen.	296
2.7. Infracțiunea de falsificare de valori străine prevăzută în art. 316 C. pen.	296
2.7.1. Conținutul textului legal.....	296
2.7.2. Explicații privind infracțiunea de falsificare de valori străine prevăzută în art. 316 C. pen.	296
2.8. Infracțiunea de falsificare de instrumente oficiale prevăzută în art. 317 C. pen.	297
2.8.1. Conținutul textului legal.....	297
2.8.2. Explicații privind infracțiunea de falsificare de instrumente oficiale prevăzută în art. 317 C. pen.	297
2.9. Infracțiunea de folosire a instrumentelor false prevăzută în art. 318 C. pen.	298
2.9.1. Conținutul textului legal.....	298
2.9.2. Explicații privind infracțiunea de folosire a instrumentelor false prevăzută în art. 318 C. pen.	298
2.10. Infracțiunea de falsificare de instrumente de autentificare străine prevăzută în art. 319 C. pen.	298
2.10.1. Conținutul textului legal.....	298
2.10.2. Explicații privind infracțiunea de falsificare de instrumente de autentificare străine prevăzută în art. 319 C. pen.	298
2.11. Infracțiunea de fals material în înscrisuri oficiale prevăzută în art. 320 C. pen.	299
2.11.1. Conținutul textului legal.....	299
2.11.2. Explicații privind infracțiunea de fals material în înscrisuri oficiale prevăzută în art. 320 C. pen.	299
2.12. Infracțiunea de fals intelectual prevăzută în art. 321 C. pen.	300
2.12.1. Conținutul textului legal.....	300
2.12.2. Explicații privind infracțiunea de fals intelectual prevăzută în art. 321 C. pen.	300
2.13. Infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată prevăzută în art. 322 C. pen.	301
2.13.1. Conținutul textului legal.....	301
2.13.2. Explicații privind infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată prevăzută în art. 322 C. pen.	302
2.14. Infracțiunea de uz de fals prevăzută în art. 323 C. pen.	302
2.14.1. Conținutul textului legal.....	302
2.14.2. Explicații privind infracțiunea de uz de fals prevăzută în art. 323 C. pen.	302
2.15. Infracțiunea de falsificare a unei înregistrări tehnice prevăzută în art. 324 C. pen.	303
2.15.1. Conținutul textului legal.....	303
2.15.2. Explicații privind infracțiunea de falsificare a unei înregistrări tehnice prevăzută în art. 324 C. pen.	304
2.16. Infracțiunea de fals informatic prevăzută în art. 325 C. pen.	304
2.16.1. Conținutul textului legal.....	304
2.16.2. Explicații privind infracțiunea de fals informatic prevăzută în art. 325 C. pen.	304

2.17. Infracțiunea de fals în declarații prevăzută în art. 326 C. pen.	305
2.17.1. Conținutul textului legal	305
2.17.2. Explicații privind infracțiunea de fals în declarații prevăzută în art. 326 C. pen.	305
2.18. Infracțiunea de fals privind identitatea prevăzută în art. 327 C. pen.	306
2.18.1. Conținutul textului legal	306
2.18.2. Explicații privind infracțiunea de fals privind identitatea prevăzută în art. 327 C. pen.	306
2.19. Infracțiuni de fals comise în legătură cu autoritatea unui stat străin prevăzute în art. 328 C. pen.	307
2.19.1. Conținutul textului legal	307
2.19.2. Explicații privind infracțiuni de fals comise în legătură cu autoritatea unui stat străin prevăzute în art. 328 C. pen.	307

Capitolul al VIII-lea. Răspunderea penală a întreprinzătorului pentru comiterea de infracțiuni relative la încălcarea normelor privind concurența și protecția proprietății intelectuale..... 308

Secțiunea I. Analiza infracțiunilor din domeniul concurenței 308

§1. Aspecte introductive	308
§2. Faptele prevăzute în Legea nr. 12/1990	310
2.1. Conținutul textului legal.....	310
2.2. Explicații.....	310
§3. Faptele prevăzute în art. 4 și infracțiunea prevăzută în art. 5 din Legea nr. 11/1991	311
3.1. Faptele prevăzute în art. 4 din Legea nr. 11/1991	311
3.1.1. Conținutul textului legal	311
3.1.2. Explicații	311
3.2. Infracțiunea prevăzută în art. 5 din Legea nr. 11/1991	313
3.2.1. Conținutul textului incriminator	313
3.2.2. Analiza infracțiunii	314
§4. Infracțiunea prevăzută în Legea nr. 21/1996.....	318
4.1. Conținutul textului legal.....	318
4.2. Explicații privind infracțiunea prevăzută în art. 65	319

Secțiunea a II-a. Analiza infracțiunilor din domeniul proprietății intelectuale 320

§1. Aspecte introductive	320
§2. Analiza infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 64/1991	321
2.1. Infracțiunea prevăzută în art. 55.....	321
2.1.1. Conținutul textului legal	321
2.1.2. Explicații privind infracțiunea prevăzută în art. 55.....	322
2.2. Infracțiunea prevăzută în art. 56.....	322
2.2.1. Conținutul textului legal	322
2.2.2. Explicații privind infracțiunea prevăzută în art. 56.....	323
2.3. Infracțiunea prevăzută în art. 59.....	324
2.3.1. Conținutul textului legal	324
2.3.2. Explicații privind infracțiunea prevăzută în art. 59.....	324
§3. Prezentarea și explicarea infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 129/1992	325
3.1. Infracțiunea prevăzută în art. 50.....	325
3.1.1. Conținutul textului legal	325
3.1.2. Explicații privind infracțiunea prevăzută în art. 50.....	325
3.2. Infracțiunea prevăzută în art. 52.....	326
3.2.1. Conținutul textului legal	326

3.2.2. Explicații privind infracțiunea prevăzută în art. 52	326
§4. Prezentarea și explicarea infracțiunii prevăzute în Legea nr. 16/1995	326
4.1. Conținutul textului legal	326
4.2. Explicații privind infracțiunea prevăzută în art. 38	327
§5. Prezentarea și explicarea infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 255/1998.....	327
5.1. Conținutul textului legal	327
5.2. Explicații privind infracțiunile prevăzute în art. 43	328
§6. Prezentarea și explicarea infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 84/1998	329
6.1. Conținutul textului legal și aspecte comune	329
6.2. Explicații privind infracțiunile prevăzute în art. 90	330
§7. Prezentarea și explicarea infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 8/1996.....	331
7.1. Infracțiunile prevăzute în art. 193.....	333
7.1.1. Conținutul textului legal.....	333
7.1.2. Explicații privind infracțiunile prevăzute în art. 193.....	333
7.2. Infracțiunea prevăzută în art. 194.....	335
7.2.1. Explicații privind infracțiunea prevăzută în art. 194	335
7.3. Infracțiunea prevăzută în art. 195.....	336
7.3.1. Explicații privind infracțiunea prevăzută în art. 195	336
7.4. Infracțiunile prevăzute în art. 196.....	337
7.4.1. Explicații privind infracțiunile prevăzute în art. 196.....	337
7.5. Infracțiunea prevăzută în art. 197.....	338
7.5.1. Explicații privind infracțiunea prevăzută în art. 197	338
7.6. Infracțiunile prevăzute în art. 198.....	338
7.6.1. Explicații privind infracțiunile prevăzute în art. 198.....	339
7.7. Infracțiunile prevăzute în art. 199.....	340
7.7.1. Explicații privind infracțiunile prevăzute în art. 199.....	340

Capitolul al IX-lea. Răspunderea penală a întreprinzătorului pentru comiterea unor infracțiuni privind relațiile de muncă	342
§1. Aspecte introductive.....	342
§2. Analiza infracțiunilor din domeniul relațiilor de muncă.....	344
2.1. Neluarea măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă.....	344
2.1.1. Conținutul textului incriminator.....	344
2.1.2. Analiza infracțiunilor.....	344
2.2. Nerespectarea măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă.....	345
2.2.1. Conținutul textului incriminator.....	345
2.2.2. Analiza infracțiunilor.....	346
2.3. Nerespectarea hotărârilor judecătorești	346
2.3.1. Conținutul textului incriminator.....	346
2.3.2. Analiza infracțiunilor.....	346
2.4. Infracțiunile prevăzute în art. 264 C. mun.	347
2.4.1. Conținutul textului incriminator.....	347
2.4.2. Analiza infracțiunilor.....	347
2.5. Infracțiunile prevăzute în art. 265 C. mun.	348
2.5.1. Conținutul textului incriminator.....	348
2.5.2. Analiza infracțiunilor.....	349
Capitolul al X-lea. Răspunderea penală a societăților.....	350
§1. Aspecte introductive.....	350
1.1. Scurte referințe istorice	350
1.2. Dispozițiile legale în vigoare.....	351

§2. Condițiile răspunderii penale a societăților.....	351
2.1. Personalitatea juridică	351
2.2. Capacitatea juridică	354
2.3. Săvârșirea infracțiunii în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice	356
§3. Vinovăția penală a persoanei juridice.....	358
§4. Corelația răspunderii penale a persoanei juridice cu răspunderea penală a persoanei fizice	360
§5. Participația penală.....	361
§6. Pedepsele aplicabile persoanei juridice	361
6.1. Aspecte introductive	361
6.2. Stabilirea amenzii pentru persoana juridică.....	362
6.3. Pedepsele complementare aplicabile persoanelor juridice.....	363
6.3.1. Dizolvarea persoanei juridice	363
6.3.2. Suspendarea activității persoanei juridice	365
6.3.3. Închiderea unor puncte de lucru ale persoanei juridice.....	366
6.3.4. Interzicerea de a participa la procedurile de achiziții publice	367
6.3.5. Plasarea sub supraveghere judiciară.....	368
6.3.6. Afișarea sau publicarea hotărârii de condamnare.....	369
Capitolul al XI-lea. Drepturi, obligații și măsuri în procesul penal	371
§1. Introducere	371
§2. Drepturile părților și subiecților procesuali principali în procesul penal.....	371
2.1. Participanții în procesul penal.....	371
2.1.1. Organele judiciare	372
2.1.2. Părțile	372
2.1.3. Subiecții procesuali principali	373
2.1.4. Alți subiecți procesuali.....	373
2.2. Subiecții procesuali principali – drepturi și obligații.....	373
2.2.1. Drepturile subiecților procesuali principali.....	374
2.2.2. Obligațiile subiecților procesuali principali.....	377
2.3. Inculpatul – drepturi și obligații	378
2.3.1. Drepturile inculpatului.....	378
2.3.2. Obligațiile inculpatului	379
2.4. Partea civilă – drepturi și obligații	380
2.5. Partea responsabilă civilmente – drepturi și obligații.....	380
2.6. Avocatul – drepturi și obligații	380
2.6.1. Asistența juridică și reprezentarea	380
2.6.2. Drepturile avocatului	381
2.6.3. Obligațiile avocatului	382
§3. Măsurile preventive	383
3.1. Dispoziții generale	383
3.1.1. Scopul, condițiile generale de aplicare și categoriile măsurilor preventive.....	383
3.1.2. Organul judiciar competent și actul prin care se dispune asupra măsurilor preventive	384
3.1.3. Calea de atac împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive	384
3.1.3.1. Calea de atac împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive în cursul urmăririi penale	385

3.1.3.2. Calea de atac împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive în procedura camerei preliminare	386
3.1.3.3. Calea de atac împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive în cursul judecătii	386
3.1.4. Verificarea măsurilor preventive	386
3.1.4.1. Verificarea măsurilor preventive în procedura de cameră preliminară.....	386
3.1.4.2. Verificarea măsurilor preventive în cursul judecătii.....	387
3.2. Reținerea.....	387
3.2.1. Procedura reținerii	387
3.2.2. Încunoștințarea despre reținere	388
3.3. Controlul judiciar.....	389
3.3.1. Luarea măsurii controlului judiciar	389
3.3.1.1. Luarea măsurii controlului judiciar de către procuror	389
3.3.1.2. Luarea măsurii controlului judiciar de către judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată	390
3.3.2. Conținutul controlului judiciar	390
3.3.3. Durata controlului judiciar	391
3.4. Controlul judiciar pe cauțiune	392
3.4.1. Luarea măsurii controlului judiciar	392
3.4.2. Conținutul cauțiunii	393
3.5. Arestul la domiciliu	394
3.5.1. Condițiile generale de luare a măsurii arestului la domiciliu	394
3.5.2. Luarea măsurii arestului la domiciliu.....	395
3.5.2.1. Luarea măsurii arestului la domiciliu de către judecătorul de drepturi și libertăți.....	395
3.5.2.2. Luarea măsurii arestului la domiciliu de către judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată	396
3.5.3. Conținutul măsurii arestului la domiciliu.....	396
3.5.4. Durata arestului la domiciliu.....	397
3.6. Arestarea preventivă	398
3.6.1. Condițiile și cazurile de aplicare a măsurii arestării preventive	398
3.6.2. Propunerea de arestare preventivă a inculpatului în cursul urmăririi penale	399
3.6.2.1. Procedura propunerii de arestare preventivă și soluțiile judecătorului de drepturi și libertăți.....	399
3.6.2.2. Încunoștințarea despre arestarea preventivă și locul de deținere a inculpatului arestat preventiv.....	400
3.6.2.3. Durata arestării preventive a inculpatului în cursul urmăririi penale.....	400
3.6.3. Arestarea preventivă a inculpatului în procedura de cameră preliminară și în cursul judecătii.....	401
3.6.4. Luarea măsurilor de ocrotire în caz de arestare preventivă în cursul urmăririi penale	401
3.6.5. Tratamentul medical sub pază permanentă	401
3.7. Încetarea de drept, revocarea și înlocuirea măsurilor preventive.....	402
3.7.1. Încetarea de drept a măsurilor preventive	402
3.7.2. Revocarea măsurilor preventive și înlocuirea unei măsuri preventive cu o altă măsură preventivă	402

§4. Măsurile asigurătorii, restituirea lucrului și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii	403
4.1. Condiții generale de luare a măsurilor asigurătorii	403
4.2. Contestarea măsurilor asigurătorii	405
4.3. Procedura sechestrului	405
4.4. Valorificarea bunurilor mobile sechestrate	406
4.4.1. Cazuri speciale de valorificare a bunurilor mobile sechestrate	406
4.4.2. Procedura valorificării bunurilor mobile sechestrate în cursul urmăririi penale	406
4.4.3. Procedura valorificării bunurilor mobile sechestrate în cursul judecății	407
4.5. Contestarea modului de valorificare a bunurilor mobile sechestrate	407
4.6. Poprirea	408
4.7. Restituirea lucrului	408
4.8. Restabilirea situației anterioare	408
Capitolul al XII-lea. Integritatea și managementul riscurilor de natură penală	409
§1. Aspecte introductive privind integritatea și conformitatea conduitei în mediul privat	409
§2. Integritatea morală – valoare socială indispensabilă dezvoltării organizațiilor private	415
2.1. Implicațiile integrității morale în mediul afacerilor	415
2.2. Concluzii	419
§3. Politica de conformitate – orientare și manifestare în cadrul organizațiilor private	420
3.1. Politica de conformitate în general	420
3.2. Formele programelor de conformitate în cadrul organizațiilor	420
3.3. Scopul programului de conformitate	425
3.4. Concluzii	426
§4. Prevenirea, investigarea și combaterea faptelor care lezează integritatea în mediul privat	427
4.1. Introducere	427
4.2. Prevenirea	427
4.3. Investigarea	429
4.4. Combaterea	430
4.5. Concluzii	431
§5. Principalele fapte care lezează integritatea în cadrul organizațiilor private	432
5.1. Aspecte prealabile	432
5.2. Fapte prevăzute de Codul penal	432
5.3. Fapte prevăzute de legea specială privind combaterea corupției	433
5.4. Fapte prevăzute de Legea nr. 31/1990 a societăților	434
5.5. Fapte din domeniul concurenței	434
5.6. Fapte din domeniul proprietății intelectuale	434
5.7. Fapte comise în legătură cu nerespectarea obligațiilor fiscale, financiare ori vamale	435
5.8. Cutuma în practicile de marketing	435
§6. Managementul riscului	436
6.1. Concept și principii	436
6.2. Interdependența dintre managementul riscului și politica de conformitate	436
6.3. Relația cu autoritățile de reglementare sau supraveghere	437

6.4. Tipuri de riscuri.....	437
6.5. Specificul riscurilor de natură juridică.....	438
6.6. Abordarea procesului de management al riscului.....	441
6.7. Dificultăți în implementarea activității de management al riscurilor.....	442
6.8. Particularități în abordarea riscului de natură juridică la nivelul organizației.....	443
6.9. Concluzie.....	444
Codul de integritate și conformitate.....	445
I. Scopul Codului de integritate și conformitate.....	445
II. Viziunea organizației.....	445
III. Principiile organizației.....	446
IV. Regulile de conduită.....	446
V. Consilierea, monitorizarea, raportarea și soluționarea abaterilor de la normele de integritate.....	450
VI. Dispoziții finale.....	450
Chestionar de integritate și conformitate.....	451
Bibliografie.....	453

CAPITOLUL AL IX-LEA

Răspunderea penală a întreprinzătorului pentru comiterea unor infracțiuni privind relațiile de muncă

(Mihai Adrian Hotca)

§1. Aspecte introductive

Derularea relațiilor de muncă – raporturile dintre angajat și angajator – presupune o serie de drepturi și obligații reciproce ale persoanelor implicate în cadrul acestor relații.

Unele dintre drepturile și obligațiile subiecților raporturilor de muncă sunt reglementate în Codul muncii, care este legea comună în materie, iar altele sunt prevăzute în acte normative speciale.

Cele mai grave fapte, prin care sunt nesocotite dispoziții legale aplicabile raporturilor de muncă, atrag atât răspunderea penală, cât și răspunderea disciplinară a celor care încalcă prevederile respective.

Principiile fundamentale care cărmuiesc desfășurarea relațiilor de muncă sunt:

❖ **Libertatea muncii.** Conform în art. 3 alin. (1)-(3) C. mun.:

„(1) Libertatea muncii este garantată prin Constituție. Dreptul la muncă nu poate fi îngrădit.

(2) Orice persoană este liberă în alegerea locului de muncă și a profesiei, meseriei sau activității pe care urmează să o presteze.

(3) Nimeni nu poate fi obligat să muncească sau să nu muncească într-un anumit loc de muncă ori într-o anumită profesie, oricare ar fi acestea”.

❖ **Interzicerea muncii forțate.** Potrivit art. 4 C. mun.:

„(1) Munca forțată este interzisă.

(2) Termenul muncă forțată desemnează orice muncă sau serviciu impus unei persoane sub amenințare ori pentru care persoana nu și-a exprimat consimțământul în mod liber.

(3) Nu constituie muncă forțată munca sau activitatea impusă de autoritățile publice:

a) în temeiul legii privind serviciul militar obligatoriu¹;

b) pentru îndeplinirea obligațiilor civice stabilite prin lege;

c) în baza unei hotărâri judecătorești de condamnare, rămasă definitivă, în condițiile legii;

d) în caz de forță majoră, respectiv în caz de război, catastrofe sau pericol de catastrofe precum: incendii, inundații, cutremure, epidemii sau epizootii violente, invazii de animale sau insecte și, în general, în toate circumstanțele care pun în pericol viața sau condițiile normale de existență ale ansamblului populației ori ale unei părți a acesteia”.

❖ **Principiul egalității.** Potrivit art. 5 C. mun.:

„(1) În cadrul relațiilor de muncă funcționează principiul egalității de tratament față de toți salariații și angajatorii.

¹ A se vedea Legea nr. 395/2005 privind suspendarea pe timp de pace a serviciului militar obligatoriu și trecerea la serviciul militar pe bază de voluntariat, publicată în M. Of. nr. 1155 din 20 decembrie 2005, cu modificările ulterioare.

(2) Orice discriminare directă sau indirectă față de un salariat, bazată pe criterii de sex, orientare sexuală, caracteristici genetice, vârstă, apartenență națională, rasă, culoare, etnie, religie, opțiune politică, origine socială, handicap, situație sau responsabilitate familială, apartenență ori activitate sindicală, este interzisă.

(3) Constituie discriminare directă actele și faptele de excludere, deosebire, restricție sau preferință, întemeiate pe unul sau mai multe dintre criteriile prevăzute la alin. (2), care au ca scop sau ca efect neacordarea, restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării drepturilor prevăzute în legislația muncii.

(4) Constituie discriminare indirectă actele și faptele întemeiate în mod aparent pe alte criterii decât cele prevăzute la alin. (2), dar care produc efectele unei discriminări directe”.

- ❖ **Garantarea unor condiții de muncă umane și protecție socială adecvată.** Conform art. 6 C. mun.:

„(1) Orice salariat care prestează o muncă beneficiază de condiții de muncă adecvate activității desfășurate, de protecție socială, de securitate și sănătate în muncă, precum și de respectarea demnității și a conștiinței sale, fără nicio discriminare.

(2) Tuturor salariaților care prestează o muncă le sunt recunoscute dreptul la negocieri colective, dreptul la protecția datelor cu caracter personal, precum și dreptul la protecție împotriva concedierilor nelegale.

(3) Pentru munca egală sau de valoare egală este interzisă orice discriminare bazată pe criteriul de sex cu privire la toate elementele și condițiile de remunerare”.

- ❖ **Libertatea de asociere a salariaților și patronilor.** Potrivit art. 7 C. mun.:

„Salariații și angajatorii se pot asocia liber pentru apărarea drepturilor și promovarea intereselor lor profesionale, economice și sociale”.

- ❖ **Principiul bunei-credințe în relațiile de muncă.** Conform art. 8 C. mun.:

„(1) Relațiile de muncă se bazează pe principiul consensualității și al bunei-credințe.

(2) Pentru buna desfășurare a relațiilor de muncă, participanții la raporturile de muncă se vor informa și se vor consulta reciproc, în condițiile legii și ale contractelor colective de muncă”.

Legea cea mai importantă în materia protecției sănătății și securității în muncă este Legea nr. 319/2006, care stabilește principiile generale referitoare la prevenirea riscurilor profesionale, protecția sănătății și securitatea lucrătorilor, eliminarea factorilor de risc și accidentare, informarea, consultarea, participarea echilibrată potrivit legii, instruirea lucrătorilor și a reprezentanților lor, precum și direcțiile generale pentru implementarea acestor principii¹.

Infrațiunile din domeniul relațiilor de muncă sunt prevăzute, în principal, în Codul penal și în Codul muncii.

Aici vom analiza următoarele infrațiuni:

- ❖ Neluarea măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă (art. 349 C. pen.);
- ❖ Nerespectarea măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă (art. 350 C. pen.);
- ❖ Nerespectarea hotărârilor judecătorești (art. 287 C. pen.);
- ❖ Infrațiunile prevăzute în art. 264 C. mun.;
- ❖ Infrațiunile prevăzute în art. 265 C. mun.

În legislația penală există și alte infrațiuni care au legătură cu raporturile de muncă (de pildă, abuzul în serviciu, luarea de mită, conflictul de interese etc.), dar acestea sunt analizate în cadrul Capitolului IV din lucrarea de față.

¹ M. Of. nr. 646 din 26 iulie 2006.

§2. Analiza infracțiunilor din domeniul relațiilor de muncă

2.1. Neluarea măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă

2.1.1. Conținutul textului incriminator

Art. 349 C. pen.:

„(1) *Neluarea vreuneia dintre măsurile legale de securitate și sănătate în muncă de către persoana care avea îndatorirea de a lua aceste măsuri, dacă se creează un pericol iminent de producere a unui accident de muncă sau de îmbolnăvire profesională, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.*

(2) *Fapta prevăzută în alin. (1) săvârșită din culpă se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă”.*

2.1.2. Analiza infracțiunilor

Neluarea vreuneia dintre măsurile legale de securitate și sănătate în muncă de către persoana căreia îi revin asemenea atribuții la locul de muncă constituie infracțiune, dacă prin această conduită se creează un **pericol iminent** de producere a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale.

Nerespectarea conduitei prescrise de normele privind securitatea și sănătatea în muncă se poate materializa fie printr-o omisiune totală, atunci când făptuitorul nu ia nicio măsură legală necesară pentru a asigura condițiile optime în unitate, fie printr-o omisiune parțială, atunci când acesta a luat una sau mai multe măsuri de protecția muncii, însă nu pe toate pe care putea și avea obligația legală să le ia¹.

În practica judiciară, s-a apreciat că există infracțiunea examinată și în cazul în care inculpatul, deși a efectuat instructajul obligatoriu, nu a luat toate măsurile ce se impuneau².

Angajatorul are obligația de a asigura securitatea și sănătatea lucrătorilor sub toate aspectele legate de muncă. În cazul în care un angajator apelează la servicii externe, acesta nu este exonerat de responsabilitățile sale în acest domeniu. Obligațiile lucrătorilor în domeniul securității și sănătății în muncă nu aduc atingere principiului responsabilității angajatorului.

Potrivit art. 7 alin. (1) din Legea nr. 319/2006, angajatorul are obligația să ia măsurile necesare pentru:

- a) asigurarea securității și protecția sănătății lucrătorilor;
- b) prevenirea riscurilor profesionale;
- c) informarea și instruirea lucrătorilor;
- d) asigurarea cadrului organizatoric și a mijloacelor necesare securității și sănătății în muncă.

Pe de altă parte, potrivit art. 7 alin. (4) din Legea nr. 319/2006, fără a aduce atingere altor prevederi ale prezentei legi, ținând seama de natura activităților din întreprindere și/sau unitate, angajatorul are obligația:

a) să evalueze riscurile pentru securitatea și sănătatea lucrătorilor, inclusiv la alegerea echipamentelor de muncă, a substanțelor sau preparatelor chimice utilizate și la amenajarea locurilor de muncă;

b) ca, ulterior evaluării prevăzute mai sus și dacă este necesar, măsurile de prevenire, precum și metodele de lucru și de producție aplicate de către angajator să asigure îmbunătățirea nivelului securității și al protecției sănătății lucrătorilor și să fie integrate în ansamblul activităților întreprinderii și/sau unității respective și la toate nivelurile ierarhice;

¹ A se vedea N. Costache, *Delicte contra protecției muncii*, în RDP nr. 4/2004, p. 92.

² A se vedea Trib. Suprem, dec. pen. nr. 619/1977, SintAct – Bază de date.

c) să ia în considerare capacitățile lucrătorului în ceea ce privește securitatea și sănătatea în muncă, atunci când îi încredințează sarcini;

d) să asigure ca planificarea și introducerea de noi tehnologii să facă obiectul consultărilor cu lucrătorii și/sau reprezentanții acestora în ceea ce privește consecințele asupra securității și sănătății lucrătorilor, determinate de alegerea echipamentelor, de condițiile și mediul de muncă;

e) să ia măsurile corespunzătoare pentru ca, în zonele cu risc ridicat și specific, accesul să fie permis numai lucrătorilor care au primit și și-au însușit instrucțiunile adecvate.

Infrațiunea analizată trebuie comisă la locul de muncă. Locul de muncă este locul destinat să cuprindă posturi de lucru, situat în clădirile întreprinderii ori unității, inclusiv orice alt loc din aria întreprinderii sau unității la care lucrătorul are acces în cadrul desfășurării activității.

Urmarea infrațiunii constă într-un pericol iminent de producere a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale. Incriminarea vizează, astfel, pericolul iminent sau posibilitatea producerii accidentului¹.

Infrațiunea analizată nu presupune producerea unui prejudiciu material². În sensul Legii nr. 319/2006 [art. 5 lit. l)], pericol iminent de accidentare reprezintă situația concretă, reală și actuală căreia îi lipsește doar prilejul declanșator pentru a produce un accident în orice moment. Se observă că această definiție are un conținut diferit de sensul dat acestei expresii de autorii de specialitate în cazul legitimei apărări sau al stării de necesitate.

Existența infrațiunii nu este condiționată de producerea unui accident de muncă sau de contactarea unei boli profesionale. Dacă în urma săvârșirii faptei examinate se produce o vătămare corporală, va exista concurs de infrațiuni³.

Conform art. 5 lit. g) din Legea nr. 319/2006, *accidentul de muncă* este vătămarea violentă a organismului, precum și intoxicația acută profesională, care au loc în timpul procesului de muncă sau în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu și care provoacă incapacitate temporară de muncă de cel puțin 3 zile calendaristice, invaliditate ori deces.

Boala profesională este afecțiunea care se produce ca urmare a exercitării unei meserii sau profesii, cauzată de agenți nocivi fizici, chimici ori biologici caracteristici locului de muncă, precum și de suprasolicitarea diferitelor organe sau sisteme ale organismului, în procesul de muncă.

2.2. Nerespectarea măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă

2.2.1. Conținutul textului incriminator

Art. 350 C. pen.

„(1) Nerespectarea de către orice persoană a obligațiilor și a măsurilor stabilite cu privire la securitatea și sănătatea în muncă, dacă prin aceasta se creează un pericol iminent de producere a unui accident de muncă sau de îmbolnăvire profesională, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

¹ A se vedea T. Medeanu, *Latura obiectivă a infrațiunilor la protecția muncii*, în Dreptul nr. 6/2000, p. 113.

² Astfel, într-o speță s-a reținut că, inculpatul nefiind trimis în judecată și pentru săvârșirea infrațiunii de vătămare corporală din culpă, prevăzută de art. 184 alin. (1) și (3) C. pen. anterior (partea vătămată nesolicitând aceasta), instanța nu putea să dispună obligarea făptuitorului la plata cheltuielilor de spitalizare, deoarece infrațiunea la protecția muncii ce i s-a reținut în sarcină și care constă în nerespectarea măsurilor de protecție a muncii, dacă prin aceasta se creează un pericol iminent a unui accident de muncă, nu este, prin natura ei, generatoare de prejudiciu (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 744/1974, SintAct – Bază de date).

³ Pentru unele puncte de vedere și trimiteri la soluții din practica judiciară, a se vedea R.R. Popescu, *Dreptul penal al muncii*, Ed. Wolters Kluwer, București, 2008, p. 118.